

Sygn. akt III Ca 1608/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Mirella Szpyrka (spr.)

Sędzia SO Krystyna Hadryś

Sędzia SR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2015 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa Z. W.

przeciwko M. C.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 18 lipca 2014 r., sygn. akt I C 417/14

oddala apelację.

SSR (del.) Maryla Majewska - Lewandowska SSO Mirella Szpyrka SSO Krystyna Hadryś

Sygn.akt IIICa 1608/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy uznał za bezskuteczną wobec Z. W. umowę darowizny odrębnej własności lokalu położonego przy ulicy (...) lokal (...), dla którego Sąd Rejonowy w Raciborzu prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) i z którym związany jest udział wynoszący (...) części nieruchomości wspólnej, która stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, objęte księgą wieczystą Sądu Rejonowego w Raciborzu Kw nr (...), zawartą w dniu 2 listopada 2012r. pomiędzy J. C. i E. C. a M. C., sporządzoną przed notariuszem J. P. w R., Rep.A 4802/2012, któremu to powodowi przysługuje wobec dłużników E. C. i J. C. wierzytelność w wysokości 10.944,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 9 marca 2000r. , wynikająca z prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Raciborzu z 13 października , sygnatura akt INc 61/00. O kosztach postępowania Sad Rejonowy orzekł na zasadzie art.98 kpc.

Rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na bezspornym ustaleniu , iż wierzytelność powoda wobec dłużników została przez niego nabyta od (...) SA w W., a wydanemu w dniu 13 października 2000r. nakazowi zapłaty Sąd Rejonowy nadał postanowieniem z 9 września 2010r. klauzulę wykonalności na rzecz powoda, a następnie postanowieniem 10 września 2010r. - przeciwko J. C. , a kolejnym postanowieniem z 4 czerwca 2012r. - przeciwko małżonce dłużnika-E. C. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością ustawową małżeńską. Postępowania egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikom okazały się bezskuteczne, a ujawnienie w trakcie ostatniego z nich

własności nieruchomości lokalowej dłużników na prawach wspólności małżeńskiej skutkowało oddaleniem w dniu 27 lutego 2013r. wniosku o wpis wzmianki o wszczęciu egzekucji z nieruchomości wobec ujawnienia w tym zakresie w księdze wieczystej (...) prawa własności córki dłużników – M. C., wynikającego z zawartej z dłużnikami w dniu 2 listopada 2012r. umowy darowizny. Zarówno umowę z 2 listopada 2012r. jak i poprzedzającą ją umowę nabycia odrębnej własności przedmiotowego lokalu i przeniesienia jego własności przez spółdzielnię mieszkaniową dłużnicy zawarli w ramach wspólności majątkowej małżeńskiej mimo, iż w dniu 5 listopada 2009r. zawarli przed notariuszem D. M. umowę o ustanowieniu rozdzielności majątkowej. W tak ustalonym stanie faktycznym zawartą umowę darowizny Sąd Rejonowy uznał - na podstawie art.527 kc - za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzyciela Z. W..Wskutek jej zawarcia dłużnicy stali bowiem niewypłacalni, a korzyść majątkową uzyskała córka dłużników. Ustanowione w art.529 , 527 § 3 i 528 kc domniemania prawne nie zostały skutecznie zakwestionowane, domniemanie z art.3 ust.1 ustawy z 6 lipca 1982r. o księgach wieczystych i hipotece nie zostało obalone, a zarzut pozwanej co do wiedzy wierzyciela o zawarciu przez dłużników umowy z 5 listopada 2009r. nie został wykazany.

Wyrok w całości zaskarżyła pozwana. Zarzuciła brak przesłanek do uznania bezskuteczności umowy darowizny według art.527 kc, brak podstaw prawnych do uznania E. C. za współdłużnika z nakazu zapłaty z 2000r. oraz klauzuli wykonalności z 2010r., bezpodstawne powoływanie się Sądu na publiczną wiarę ksiąg wieczystych, nieuwzględnienie przez Sąd dowodów wskazanych przez pozwaną w piśmie z 14 lipca 2014r., a świadczących o tym, że powód wiedział o umowie o rozdzielności majątkowej małżonków C., podanie przez Sąd nieprawdziwego faktu, że powód nie wiedział o zawarciu przez małżonków C. umowy majątkowej małżeńskiej, nieuwznanie w uzasadnieniu oczywistych faktów podanych przez pozwaną , a uznanie nieprawdziwych faktów podanych przez powoda, pominięcie przez Sąd istotnego dla ustaleń faktu w postanowieniu z 4 czerwca 2012r. oraz stronniczość Sądu w ocenie sprawy.

Powołując się na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości lub uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

W trakcie postępowania apelacyjnego wniosła o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia sprawy IC 1272/14, wszczętej 10 grudnia 2014r. przed Sądem Okręgowym w Gliwicach- Ośrodek (...) w R., z powództwa E. C. przeciwko J. C. o ustalenie, iż J. C. na dzień 26 stycznia 2012r. tj. na dzień zawierania umowy o ustanowieniu odrębnej własności lokalu mieszkalnego oraz przeniesienia jego własności nie był współwłaścicielem tego lokalu w ramach ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej, a jedynie współwłaścicielem 1/2 części tej nieruchomości zgodnie z umową notarialną z 5 listopada 2009r. o rozdzielności majątkowej.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja pozwanej nie jest zasadna.

Poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne są prawidłowe i trafnie przyjęte zostały za podstawę rozstrzygnięcia. Kwestionowanie ich przez skarżącą w drodze zarzutu niekompletności i dowolnej oceny zebranego materiału dowodowego jest bezskuteczne. Zakres koniecznych w sprawie ustaleń faktycznych określają przepisy prawa materialnego. One mają decydujące znaczenie dla oceny, czy określone fakty, jako ewentualny przedmiot dowodu, mają wpływ na treść orzeczenia, czyli są faktami istotnymi dla rozstrzygnięcia sprawy w rozumieniu art. 227 kpc. Przepis ten uprawnia Sąd do selekcji zgłoszonych dowodów. Zważywszy , iż kwestionowanie przez skarżącą ustaleń faktycznych zmierzało w swej istocie do zakwestionowania przyjętej przez Sąd Rejonowy podstawy prawnej rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy przyjął ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego za miarodajne dla oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego w zakresie podnoszonym przez skarżącą.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym był fakt zawarcia przez małżonków C. umowy o rozdzielności majątkowej małżeńskiej. Sporne było natomiast znaczenie tej umowy dla wierzyciela. Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął ,iż umowa ta nie odniosła oczekiwanego przez pozwaną skutku wobec wierzyciela skoro nie była mu znana. Wywodzenie przez pozwaną odmiennego skutku z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w Raciborzu z 4 czerwca 2012r. jest bezskuteczne.

Małżonkowie mogą przez umowę majątkową wyłączyć wspólność ustawową, jednakże z zastrzeżeniem przewidzianym w art.47¹ kro. Stosownie do tego przepisu małżonkowie mogą w stosunku do osób trzecich powoływać się na wyłączenie wspólności ustawowej tylko wtedy, gdy zawarcie przez nich umowy majątkowej oraz jej rodzaj były tym osobom wiadome. Jednak otrzymanie przez wierzyciela wiadomości o zawarciu umowy majątkowej i jej rodzaju umożliwia małżonkom skuteczne powoływanie się względem wierzyciela na wyłączenie tą umową wspólności ustawowej jedynie wtedy, gdy otrzymał on taką wiadomość przed powstaniem wierzytelności (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 listopada 2012r. IIICZP 60/12). Założeniem bowiem cytowanego przepisu jest uniknięcie ujemnych skutków, jakie wiążą się dla wierzyciela z ograniczeniem możliwości zaspokojenia się z majątku wspólnego w następstwie umownego wyłączenia wspólności ustawowej. Uniknięcie takich ujemnych skutków jest możliwe tylko wtedy, gdy w chwili powstania wierzytelności wierzyciel ma świadomość tego, że - wbrew powszechnie obowiązującemu z mocy samego prawa ustrojowi małżeńskiej majątkowej wspólności ustawowej - dłużnik i jego małżonek zawarli umowę majątkową, której rodzaj jest mu znany. Przyjęcie jakiegokolwiek późniejszej chwili uzyskania przez wierzyciela wiadomości o zawartej umowie majątkowej i jej rodzaju, a więc chwili już po powstaniu wierzytelności, jako podstawy do uznania tej umowy za skuteczną względem wierzyciela, przekreślałoby sens i cel przepisu, prowadziłoby bowiem w konsekwencji do paradoksalnego wniosku, że powołanie się przez małżonka dłużnika na umowę małżeńską, wyłączającą wspólność ustawową, byłoby skuteczne także wtedy, gdyby wierzyciel został zawiadomiony o zawarciu takiej umowy w toku przewidzianego w art. 787 kpc postępowania o nadanie klauzuli wykonalności. Dlatego też umowne wyłączenie wspólności ustawowej już po powstaniu wierzytelności i nawet niezwłoczne zawiadomienie o tym wierzyciela jest pozbawione względem niego skutków prawnych, przewidzianych w tym przepisie.

W wyniku tego unormowania powód, który nie wiedział o zawarciu umowy i jej rodzaju, uzyskał szczególną ochronę prawną wyrażającą się w tym, że względem niego stosunki majątkowe małżonków ocenia się tak, jakby umowa majątkowa w ogóle nie była przez nich zawarta i nadal obowiązywała ich wspólność ustawowa. Pomimo więc umownego wyłączenia przez małżonków C. wspólności ustawowej powód może dochodzić zaspokojenia z majątku, który byłby objęty wspólnością ustawową, gdyby nie była ona wyłączona w umowie. Jak wynika zaś zarówno z umowy zawartej 26 stycznia 2012r., jak i umowy zawartej 2 listopada 2012r. oboje małżonkowie taki charakter nadali lokalowi mieszkalnemu, rozporządzając nim zresztą w ramach wspólności majątkowej małżeńskiej. Z tych względów oddalono wniosek skarżący o zawieszenie postępowania apelacyjnego, a nieuwzględnienie wniosków dowodowych pozwanej zawartych w piśmie z 14 lipca 2014r., jako zmierzających do wykazania, iż powód po powstaniu wierzytelności dowiedział się o umowie z 5 listopada 2009r. uznano za prawidłowe.

Nie sposób podzielić także zarzutu pozwanej, iż E. C. nie odpowiada za zobowiązanie objęte tytułem egzekucyjnym skoro przeciwko małżonce dłużnika nadano klauzulę wykonalności. Okoliczność, że po powstaniu wierzytelności małżonkowie umownie wyłączyli wspólność ustawową nie stanowi bowiem przeszkody do nadania tytułowi egzekucyjnemu, wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim, klauzuli wykonalności także przeciwko jej małżonkowi, z ograniczeniem jednak jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1980 r. III CZP 13/80). Stąd też nie podzielił również sąd odwoławczy zarzutu pozwanej co do naruszenia art.527 kc przez błędne uznanie bezskuteczności umowy darowizny także w zakresie dotyczącym E. C.. Wierzyciel, którego dłużnikiem jest jeden z małżonków, może żądać na podstawie art. 527 § 1 kc uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez obu małżonków i dotyczącej ich majątku wspólnego, gdy małżonek dłużnika nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania w myśl art. 41 § 1 kro (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011 r.III CZP 15/11).

Z tych względów podniesione przez pozwaną zarzuty okazały się nieuzasadnione i nie mogły stanowić skutecznej podstawy do dokonania odmiennej oceny prawnej rozpoznawanego w sprawie żądania. Pozwana nie tylko nie obaliła domniemań prawnych, które legły u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale nie zawnioskowała nawet żadnego przeciwdowodu w tym zakresie. Prawidłowo zatem uznał Sąd Rejonowy, iż umowa darowizny zawarta pomiędzy rodzicami a córką, wskutek której dłużnicy stali się niewypłacalni, a pozwana uzyskała korzyść majątkową, dokonana

została z pokrzywdzeniem wierzyciela. Zastosowanie przez Sąd Rejonowy regulacji art.527 i nast.kc skutkować zatem musiało uwzględnieniem powództwa.

Mając powyższe na uwadze na zasadzie art.385 kpc apelację pozwanej oddalano jako bezzasadną.

SS O Krystyna Hadryś SSO Mirella Szpyrka SSO Maryla Majewska-Lewandowska